

X

572

~~74~~
5

VÁRADY FERENC

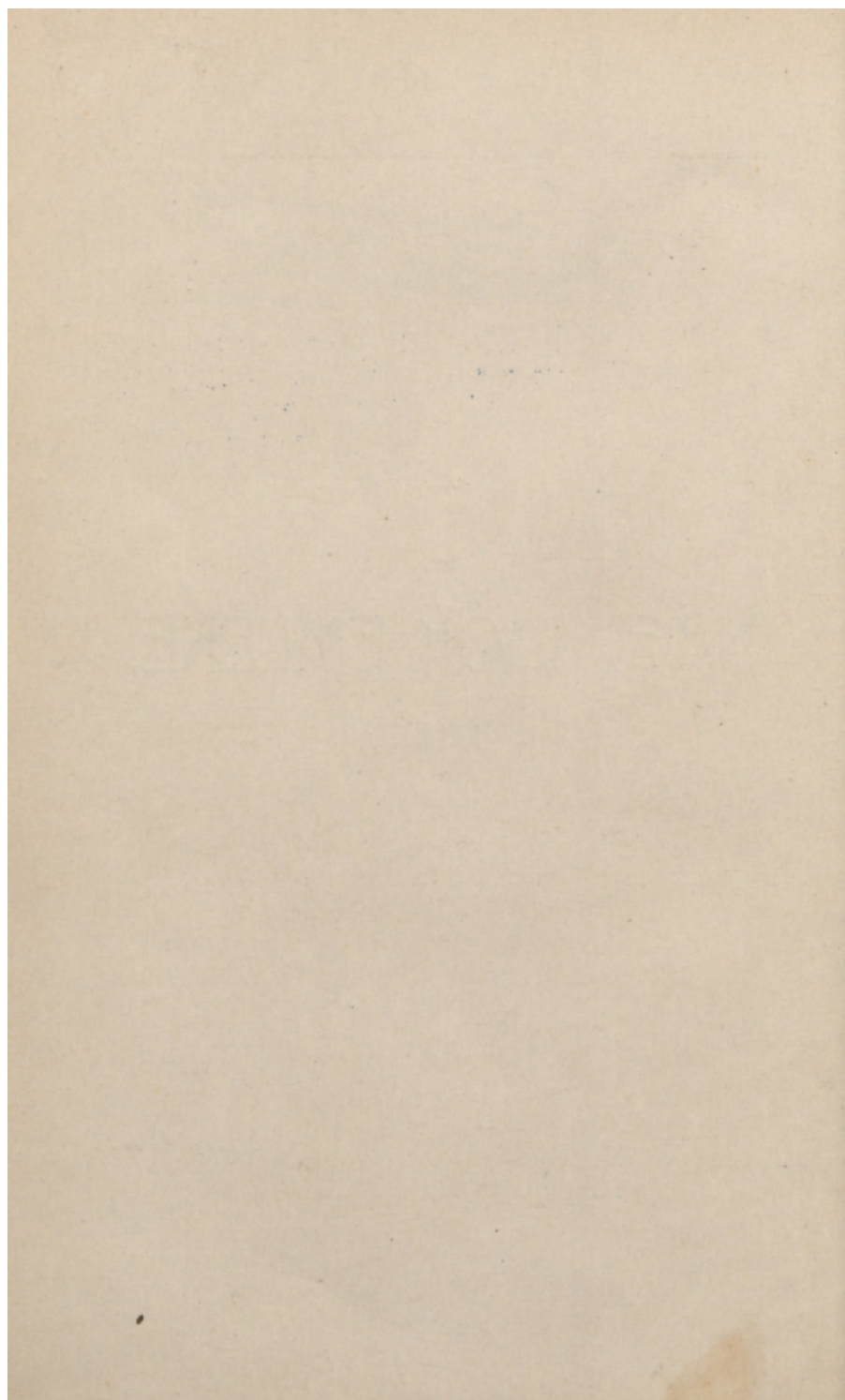
MILLIÓK CSATÁJA

Csak helyben
használatra

38884

PÉCS, 1914.

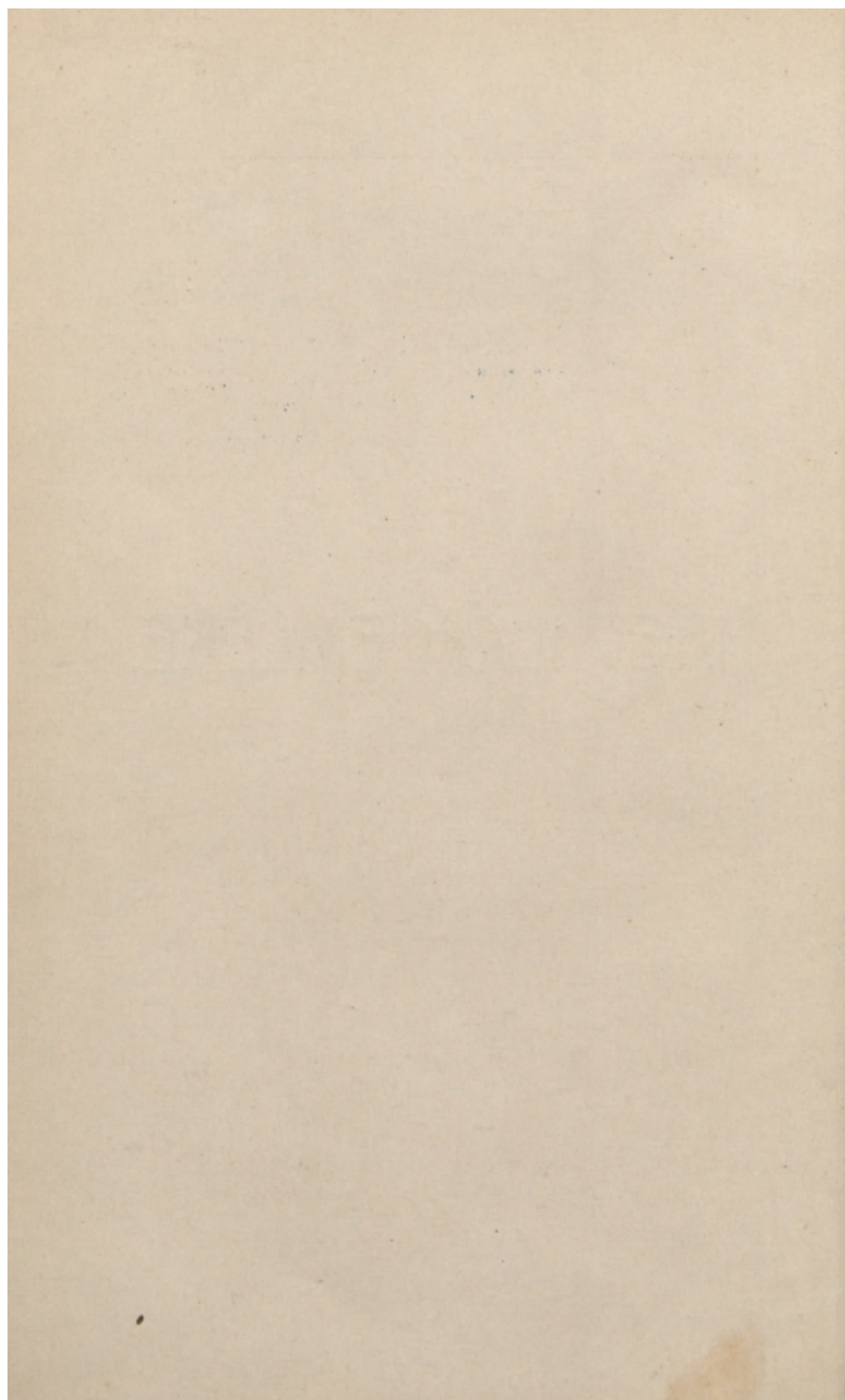

Kéretik a könyv épségben tartására ügyelni. Megrongálás vagy másolás esetén a könyv napi ára fizetendő. A könyv 2 hétig lehet az olvasónál, az után büntetés fizetendő.

Választmány.

NAGY IDŐK EMLÉKE.

1914.

Kéretik a könyv épségben tartására ügyel-
ni. Megrongálás v. elvegyezés esetén a könyv
napi ára fizetendő. A könyv 2 hónapig lehet az
olvasónál, az után büntetés fizetendő.

Választmány.

Mi morajlik? ...

Mi morajlik? Mi harsog át hegyen, völgyeken?
Eget-földet rázó vihar a végtelenben? ...
Vagy talán a végítélet napja közeleg.
Kérges szívű öreg földünk hogy úgy megremeg?
...Ez nem égi háborúnak vészharsonája —
A nagyvilág népeinek véres csatája!

A mennydörgés elhallgatott fönn a magasban,
Ideleln zúg most az orkán oly borzalmasan.
Mintha az ég háboruit itt lenn viselné —
Ember szórja villámait az ember felé...
Napsugaras, derült az ég, még csak szél se száll,
De ideleln dúl a vihar s nyomán a halál.

A büszke gall elaljasult ; sárban a gloár.
Az ős germán, a hatalmas. letiporta már !
A ragyogó világváros, Páris népe fut,
Frankok földjén könyben-vérben ázik minden út.
A fajtalan, parázna nép sorsát elérte...
Igaz szivből részvét könye nem hullik érte.

Albionnak kalmár hada hasztalanul küzd.
Indiából segítséget akármennyit küld,
A zsoldoshad megsemmisül és az uzsorás,
Aki népek vérét szívja, sirt magának ás.
Eltemeti mindörökre régi hatalmát...
A sok gyarmat lerázza a nehéz rabigát.

A fehér cár most fehérebb kriptá falánál,
Táborában éjjel-nappal arat a halál...
Koronája inog, melyhez annyi vér tapad
S ott a bomba elrejtetten a trónja alatt...
Sem a kozák, sem a tatár meg nem menti már,
Feje fölött dögre éhes hollók ezre száll !

Két hős nemzet összefogva küzd az északon
Több millió orosz ellen. — E harc borzalom !
Az ős óta szünet nélkül tart a küzdelem,
Dörg az ágyu, csattog a kard, a harc nem pihen.
A holtak is föltámadnak s újra küzdenek,
Mint Csabának vitézei, a hős szellemek.

Új rohamról új rohamra kél a magyar had,
Huj ! Huj ! csatakiáltással támad, mint a vad,
Az ellenség ereiben jéggé fagy a vér,
Eldobálja fegyvereit és kegyelmet kér
S maholnap itt több lesz, mint túl, az oroszokból,
Táborunkban egész sereg, mind hadifogoly !

Lenn délen is folyik a harc. Balkán lángban ég,
Fölgyújtotta a rablónép ; — de közelg a vég,
Amikor majd az igazság büntető keze
E népre is lesújt és majd végez is vele.
Nem maradhat büntetlenül sok gaz ellenünk...
Érezzük, a mindenható Isten van velünk !

Mi részünkön az igazság. Nekünk győzni kell !
Édes hazánk szent ügyéért mentünk hadba el...
Tiszta erkölcs országunknak az alapköve,
Hitben élve ezen épült minden ereje...
S ahol a nép erkölcsös és Istenbe bizik —
Az igazság, ha szenved is, el nem bukhatik !

A kiszolgált katonákhoz.

Kárpátoktól Ádriáig megrendült az ország,
Amikor Sarajevóból a gyászhirt meghozták.
Kigyúlt a vér ereinkben s lázban égett agyunk,
Ezt a gyalázatos büntényt
Bosszulatlan nem hagyhatjuk, ha magyarok
[vagyunk.

Kardot rántott ősz királyunk, magyarok királya
És hadrakelt Magyarország minden katonája.
Mint a tenger, hogyha kikel mélységes medréből,
Tör előre hadseregünk
Bosszuálló vad haraggal, űzve hősi hévtől.

Megnyílt a pokol szája, gazlelkekre éhes...
 Mind elnyeli, ki a béke dúlásában vétkes.
 Ártatlanok haláláért jön a halál tora,
 A gazokra, bűnösökre
 Lesújt az ég bős haragja, az Isten ostora.

Ne maradjon senki mostan odahaza gyáván,
 Ki elbirja ép erővel a fegyvert a vállán.
 Nincs öreg most az országban, a ki magyar s
 [férfi...

Egy életünk, egy halálunk!
 A királyért, a hazáért! Nincsen mitől félni.

Bár leraktuk már a fegyvert, de föl vesszük újra.
 Hogyha kellünk, önként megyünk harcba,
 [háboruba,
 Nem kell nekünk sok vezényszó, egyből is meg-
 [értjük,
 Ha fölharsan az „Előre!”
 Hogy az ellent, mint a rongyot, foszlányokká
 [tépjük.

Az életnek viharai megedzettek minket,
 Mint a zúgó zivatarok a százados tölgyet.
 Se nem hajlik, se nem törik a mi öreg csontunk;
 De lerogyik, összeomlik
 Bármily erős, bármily szilárd, a hova mi sujtunk.

A bajszunkat magyarosan hegyesre sodorva,
Fehér hajjal, ősz szakállal álljunk csatasorba !
Mutassuk meg a világnak, amit még nem látott :
Vén katonák kifent vasa
Az ellenség koponyáján léket hogyan vágott !

Mutassuk meg a világnak, hogy él egy hős
[nemzet,
Melynek minden igaz fia bátor s harcra edzett. ...
És hogy ha kell a hazáért háboruba menni,
A kiszolgált katona is
Szembeszállva száz halállal ott lesz valamennyi !

Hirvirágot, dicsőséget koszoruba fűzni,
Minden galád ellenséget a pokolba úzni !
Ez legyen most a magyarnak legfőbb törekvése,
Győztes hadak véres útján
Majdan tépett zászlók alatt visszatér a béke.

A zászlós búcsuja.

Ne sírj anyám, édes anyám,
A jó Isten vigyáz reám --
A csatából, mint győztes hős
Térek vissza én...
Vitézségi érem ragyog
Fiad kebelén !

Szerbián az Isten átká.
Ég haragja sujt le rája.
Magyar fiuk kardja vágja
Az ellenfelet...
A harctérről hozok anyám
Sok vadrác fejet.

Könnyes szemmel öleli át
A jó anya zászlós fiát :
„Vágd le fiam, de hagyd is ott
A rád fejedet
S hozd csak vissza nekem te a
Saját fejedet !”

Kérik a könyv ép-ésben tartására ügyelni. Megrongálás v. elvesztés e. e. a könyv napi ára fizetendő. A könyv 2 hétig lehet az olvasónál, az után büntetés fizetendő.

Választmány.

A vörös ördögök.

Lóra huszár, lóra ! Betört a kozák !...
 Mint a szélvész szállnak a gyors paripák.
 Harsog a kürt szava, szól a riadó —
 A ki ellenségünk, pokolba való !...
 Szikrát vet a patkó, a föld dübörög —
 Aratni mennek a vörös ördögök !

Széles, éles szablya vágja a rendet,
 Vérharmat áztatja a csatateret,
 Minden huszár kardja élén halált hord
 S úgy söpri az ellent, mint a szél a port...
 A veszély torkában rá dicsőség vár —
 Szilaj harc tüzében fürdik a huszár.

Nincs a földön szebb és dicsőbb katona,
Remekebb pár, mint a huszár s a lova,
A hadsereg díszé a magyar huszár,
Vitézsége nyomán csak győzelem jár,
Pusztító erővel sujt le a karja,
Mint a bosszuálló Isten haragja !

Nem lankad az izma, mint a vas, erős,
Nem csügged a lelke, mind megannyi hős !
Ha száz sebből vérzik, küzd, harcol tovább,
Inkább meghal, sem hogy megadja magát...
Csuda, a mit művel a harc mezején —
Minden ténye egy-egy hadi esemény !

Minden vitéz huszár ára husz kozák,
A magyar vért ezen alul nem adják ;
A donni kozákok nagy híressége
Szappanbuborék csak a pusztá légbe'...
Miénk a dicsőség, harci diadal —
Elbujhatik a cár kozákjaival.

Mikor a huszárság rohamra vágat,
A föld is megindul, a nap elsápad,
Az ellen szemére éj árnya borul,
Ágyuja elnémul, fegyvere lehull,
Futásnak ered, mint a megriadt vad ;
De ha szembeszáll is : a huszár araí !

A nagy aratásnak itt az ideje,
Megért a vágásra az ellen feje...
Jön az orosz csorda, elül a kozák.
Reátok tekint most az egész világ...
Az ország határán ágyu mennydörög —
Előre huszárok ! Vörös ördögök !

38884

Zenta.

Viharzik a tenger, morajló hullámok
Tornyosulnak rajta ;
Most csap össze a francia
Flottával a Zenta...
Bömbölnek az ágyuk, okádják a tüzet,
A harc rettenetes !
Itt a vesztes menedéket
Hasztalanul keres.
Hacsak az erősebb harci becsülethől,
Amint illik és kell,
A levertnek, haldoklónak
Mentésére nem kel.
...A végtelen vizek fölkorbácsolt árja,
Mintha lapda volna,

A nagy hajót könnyű szerrel
Ide s tova dobja.
Tátongó hullámsír borzadalmas mélye
Vár az áldozatra.
...Rá se gondol a halálra,
Küzd, harcol a Zenta!

A mi hajónk szemben a nagy túlerővel,
Egyesegyedül áll,
Körülfogták a franciák,
Keskeny rést se talál.
Nem is keres, mert a magyar vitézségnek
Nem kell az egérút,
Szembeszáll a fürgeteggel,
Nem menekül, nem fut.
Tűzzel-hévvvel ontja romboló golyóit,
Nem féli a veszélyt,
Hősiesen visszaveri
A flottának felét.
...Nagy a lelkesedés, örül a legénység
A fényes sikernek...
Új erővel, harci kedvvel
Megy az ellenségnek.
Tajtékszik a tenger, búg az ágyuk torka,
A harc folyik tovább,
Úgy látszik, hogy korunkban is
Történnek még csodák.

Az ősi vitézség, magyar hősiesség
Győz az erősebben...
A tengeren nem arattak
Babért ennél szebben !

Már-már csúf kudarcral hátrál meg a flotta...
Győzünk a francián,
A mikor két szörnyű löveg
Léket üt a Zentán...
Harsány vészkiáltás vegyül a viharba,
Elnyeli a dörgés,
Ágyutüz és villámlás közt
Megindul a mentés.
Rohan a legénység betömni a léket,
Minden izom feszül,
Száz meg száz kar munkál, fárad,
De a hajó merül...
Zuhatagként ömlik be a tenger vize,
Miként az áradat,
Mikor a bős folyam árja
Átvágja a gátat.
A kazán fölrobban, a hajónak vége,
Száll alá a mélybe ;
A hős csapat sorakozik
S ima száll az égbe...
A cikázó villám vakító kék tüze
Rájuk rémes fényt vet ;
Mintha szellemek volnának,
Megannyi kísértet.

...A francia flotta most hátat fordít a
Súlyedő hajónak
S a mi dicső harcosaink
Hősi halált hálnak.
...A nagy vihar elül, tépett felhők közül
A szelid hold fénye
Ezüst szemfedőt borít a
Hősök sírhelyére...

Messze napkeleten, a sárga vizeken,
Nemis olyan régen —
Egy francia hadihajó
Merült el a mélyben ;
A súlyedő hajó halállal vívódó
Népe segélyére :
Repülve szállt a hős Zenta ...
Ez a hála érte.

Fényes győzelem.

Nagy betűkkel, nagy örömmel,
Hangzatos fő- s alcimekkel
 Írják a lapok :
Fönn északon nyolc nap óta
Éjet-napot egybe vonva
 Folynak a harcok.

Bámulatos csapataink,
A mi derék hadfiaink
 Hősiessége ;
Bár az orosz túlerőben —
Győzünk minden ütközetben
 S megyünk előre.

Ország, világ hirül kapja,
Hogy a döntő csata napja
Mily nagy sikerben ;
Nyolcvan ágyut zsákmányoltunk,
Ötezer a hadifoglyunk...
Fényes győzelem !

Vérbe fúl a lenyugvó nap..
A harcmezőn a halottak
Száma rengeteg !
Csak néhány tiszt, pár száz legény,
Az is mind sebesült szegény --
A győztes sereg.

A Vörös Kereszt.

Nehéz csaták irtó tüzében
Sok harcos sebesül,
A harcmező kiömlő vértől
Piroslik messzirül...
S a mint a had tovább halad
Vitézül, győztesen,
Gondviselés szellemeként
Nyomába' megjelen —
A Vörös Kereszt.

Irgalmas köny ölelkezik itt
A párolgó vérrel,
Az elesett harcosok mellett
Igaz testvér térdel ;

Sebet kötöz, gonddal ápol,
Sok életet megment,
Az, a kinek hivatása
Oly magasztos, oly szent —
A Vörös Kereszt.

Itt a jó szív nemes érzése
Védi embertársát,
A halállal viaskodók közt
Ellenséget nem lát;
Mind egyforma a sebesült,
A ki kidőlt s vérez,
Nem ismer mást, csak szenvedőt,
Kivel együtt érez —
A Vörös Kereszt.

Áldott a hely, ahol megjelen
A genfi lobogó,
A szeretet szent varázsával
Békét parancsoló...
Az ég alatt, messze földön,
A világon bárhol
Dúl a népek ádáz harca :
A legdicsőbb tábor —
A Vörös Kereszt.

A legdicsőbb valamennyi közt !
Áldják minden léptit ;

A szivekbe, a merre csak jár,
Oltárakat épít...
A szivjóság, nagylelkűség
Szelid fegyverével
Minden fényes győzelemnél
Dicsőbb sikert ér el —
A Vörös Kereszt !

Hindenburg.

Megmozdult az északi szörny...
A kozákhad vadul nyargal,
Benn is van már porosz földön
S azt hírleteti öblös garra:
Berlin előtt meg sem áll!...
Hacsak útját nem vágja majd
Hindenburg, a porosz generál.

Szörnyű haddal, nagy haraggal
Tör az orosz a németre,
Pokol tüzét zúdítja rá,
De hiába, nem bír vele.
A német meg nem hátrál,
Győzelemre vezéreli
Hindenburg, a porosz generál.

Nem áll ki a had élére,
Kivont kard sincs a kezében ;
Csak egy térkép és egy távcső --
De nagy szellem él lelkében !
Az autóból dirigál...
Öreg csont már s beteges is
Hindenburg, a porosz generál.

A ragyogó napsugárban
Szuronyerdő fénye rezeg,
Tulságos nagy az orosz had,
Nem is erdő, de rengeteg !
Egy millió orosz áll
Szemtől szembe ; de mit bánja
Hindenburg, a porosz generál.

Az ő hadi tudománya
Egy életnek tanulmánya ;
A nagy német dicsőségnek
Csak fénye van, nincsen árnya...
Az orosz már retirál,
Egyre hátrább rukkoltatja
Hindenburg, a porosz generál.

Jobbról-balról ágyutűzben --
Bekerítve az orosz had ;
Menekülne, de nincs hová...
Semerre se talál utat.

Mint a megriadt sakál,
Fut a muszka, űzi, hajtja
Hindenburg, a porosz generál.

Rettenetes nagy vereség,
Mely az orosz títent érte...
Elpusztul a gárdaezred —
Oda a cár szemefénye!
A mázúri tavaknál
Vizbe fojtja, mind elfogja
Hindenburg, a porosz generál.

Diadalról diadalra
Vezérel nagy hadait,
A hétfejű sárkányokat,
A germánok hős fiait...
Nincs előtte akadály —
Csak győzni tud s letiporni
Hindenburg, a porosz generál.

Egész világ megcsudálja
A nagy vezér haderejét
S ünnepléssel, hódolattal
Hangoztatják dicső nevét...
Nincsen nagyobb nálánál —
A legnagyobb muszkaverő
Hindenburg, a porosz generál!

A sebesültek.

Berobog a vonat,
Sebesülteket hoz,
Van benne sok magyar,
De sokkal több orosz.

A jótékony hölgyek
Borral, sörrel járnak;
Kinálgatják szegény
Magyar katonáknak.

Az egyik épp' ráhúz
Amint megpillantja,
Szemben egy orosznek
Mint eped az ajka.

Oda nyújtja a bort :
„Tied az elsőség !
Igyál muszkapajtás —
Te vagy itt a vendég !”

A mázúri tavak.

Ingó, ringó zöld vizeken
Holdvilágos éjjeleken,
Ha leszáll az éjek árnya,
Meglebben a szellő szárnya
S mintha fájó sóhaj volna,
Nyögve, sirva repül tova.

Sápadt, sárga emberfejek
Imbolyogva emelkednek,
Mintha a tó fenekéről
Viziszörnyek kelnének föl...
A százezer orosz halott!
Kit Hindenburg vizbe fojtott.

Fölnyílnak a lezárt szemek
És az égre tekintenek...
Isten! ha vagy, mért engeded,
Hogy fiaid így vesszenek?
Fölképzve életet, vért —
Milliók egy zsarnok cárért!

Rezeg a sás, hajlong a nád...
Hatalmas úr, hogyha látnád
A mint a mázúri tavak
Szellemei megmozdulnak;
Lázás agyad jéggé fagyna,
A borzalom el nem hagyna.

Vasökölbe szorult kezek
Átkozódva emelkednek...
Családapák, deli ifjak,
Kik itt szörnyű halált haltak,
Kancsukával üzve-hajtva,
Mint rabszolgák keltek hadra.

Mint rabszolgák, üzött hordák,
Hogy vérüket érted ontsák,
Érted zsarnok, népek átka,
Kinek örült parancsára
Országok borulnak lángba,
Anyák, árvák sötét gyászba...

Ingó, ringó zöld vizével,
Uszó hullák sok ezrével,
Elrettentő példaképpen
Minden cár lelkében éljen
Az oroszok örök réme —
A mázúri tavak mélye!

Az őrszem.

Drina partján áll az őrszem
Korom sötét éjben,
Öt lépésre alig lát el,
De nem látják őt sem.

Mélységes csend ül a parton,
A fűszál se mozdul ;
A kimerült ellenség is
Nyugodt, csendes ott túl.

A viz partján áll az őrszem,
Megerekl a könnye ;
Elmélázva haza gondol,
Haza száll a lelke.

Falu végén kicsi hajlék,
Meleg, puha fészek...
Vajjon vihar nem érte-e ?
Nem dúlták-e vészek ?

Ablakán át kis olajmécs
Pislog halaványan —
Bölcső mellett siró anya
Virraszt a szobában.

A reimsi dóm.

Frankok földjén áll az ősi székesegyház,
Világhírű templom, csudás műremek...
Idők viharától, az elpusztulástól
Hosszú századoknak gondja óvta meg.

Messze idegenből zarándokok járnak
A dóm csudájára, melynek párja nincs ;
Minden darab köve, melyből összerakták,
Mesteri kéz műve, mindmegannyi kincs.

A lángoló észnek, művészi erőnek
Fölülmulhatatlan nagy dicsősége,
Égbe nyúló tornya, úgy áll, mint a szikla,
Azt hinné az ember, soh' se lesz vége.

Megtelik hívőkkel az Úr szentegyháza...
Zúgnak a harangok, búg az orgona;
Ezrek ajakáról fölhangzik az ének,
Áhítatos szívből a buzgó ima.

Szent e hely, ahova a jámbor halanló
Mély meghajolással lábujjhegyen lép;
De csak a nagy béke áldott idejében,
Mikor istenfélő, szelíd nyáj a nép.

Ha földúlja a harc a lelkek nyugalma:
Eszeveszett vadság tör ki a szívből...
A ki vérben gázol, harc tüzeben lángol,
Nem borzad, nem riad vissza semmitől.

A francia harcos a reimsi templomból,
Az Isten házából várat rögtönöz;
A toronyba fegyvert vonszol föl az őrség
S a német seregre onnan lövöldöz.

A nagy német császár követet küld Reimsba
S azt üzeni, hogy a templom legyen szent;
Hagyja el az őrség, hadd maradjon a dóm
Az ostromló ágyúk bombáitól ment.

A francia vezér nem hallgat a szóra...
Mi annak a templom, ki Istent nem hisz,

A magas toronyból tovább szól a fegyver,
Melyre viszonzásul szól a német is.

Tömjén helyett lőpor füstje száll a légbe,
Ima helyett átok kél az ajkakon ;
A pokol tüzében, izzó vörös fényben
Elmerülve úszik a reimsi templom.

A háboru szörnye romba így döntötte
A nagyvilág egyik legszebb templomát...
A zarándok, hogy ha újra fölkeresi —
A reimsi dóm helyén csak romokat lát.

Przemysl.

Az orosz had körülveszi
A przemysli várat,
A romboló lövegeknek
Özöne megárad.

Tíz nap óta szünet nélkül
Folyik már az ostrom ;
A cár dühös, bántja szörnyen,
Hogy a vár még nem rom.

Az ostromló Dimitriew
Beüzen a várba :
Adják föl, hogy annyi magyar
Vér ne vesszék kárba.

Hős Kuzmanek a muszkának
Azt üzeni vissza :
Majd ha a föld utolsó csepp
Vérüket beissza !

A rabszolga orosz horda
Nagyerővel támad,
Vagy százezer rohanja meg
Egyszerre a várat.

Eget-földet rázó robaj
Mennydörög a légbe
S fölszabadul a vársereg –
Az ostromnak vége.

A tűzmester jól dolgozott,
Az akna jól hatott ;
A vár alatt, a sáncokban
Negyvenezer halott.

Egytől-egyig valamennyi
A cár katonája...
Mennyi anya, mennyi hitves
Átká száll a cárra !

Aranyat — vasért!

Alig hangzott el a jelszó.
Meghallotta kastély, kunyhó,
Megdobbantak a jó szívek,
A hazához igaz hívek
S megindult az aranygyűjtés,
A gyűjtésben a versenyzés.

A gyűjtésnek nincsen vége!
Egész ország közönsége
Szinaranyát, szinezüstjét,
Karkötőjét, jeggyűrűjét,
Minden kincsét föláldozza
A haza szent oltárára.

A kincsekért kap vasgyűrűt,
Szürke vasat, kis egyszerűt.
A vasgyűrű fölírása,
Hogy a késő kor is lássa
S megbecsülje a hon fia,
Minden lánya : „Pro pátria !”

A hazáért !... Dicső, szép szó...
Fölemelő, lángra gyújtó.
De mit adjon az a szegény,
A kihez nem jut el a fény,
A kinek semmije sincsen,
A kit árván hagy az Isten ?

A falusi tanítólány
Elhagyatva, búsan, árván,
A mint haját fonogatja,
Koszoruba hajtogatja,
Egyet gondol s ollót ragad,
Mindössze csak egy pillanat...

„Nincs ezüstöm, nincs aranyam,
De van aranyszőke hajam,
Egyedüli büszkeségem,
A legdrágább ékességem —
Hogy szolgálja a nemes célt :
Ime itt az arany -- vasért !”

Az előőrsön.

Sűrű erdő mélyén
Őrsök találkoznak...
Beesett a szemük
Szegény oroszoknak.

Kancsukával hajtják,
Mint az ökörcsordát ;
Sok közülük ételt
Napokon át nem lát.

Éhen, szomjan járják
A harcok mezejét ;
Küzdenek, véreznak...
Azt se tudják, miért ?

Megszánja a magyar
A nyomorú muszkát
S odanyújtja rékik
Megmaradt prófuntját.

Megörül a muszka
A barna kenyérnek
S lerakják a fegyvert
Az éhes legények...

„Áldjon meg az Isten,
Jó emberek vagytok —
Többen is átjövünk,
Ha kenyeret adtok.”

A tábori pap.

„Imádkozzunk fiuk !” Szól a tábori pap
A lövészárokból ;
„Imátokat itt is meghallgatja az Úr,
Ki mindenütt ott van —
Mint ma, soha jobban !“

Harangzúgás helyett bűg az ágyuk torka,
Nagy az ünnep itt lenni ;
Keresztény és zsidó egymás mellé térdel...
Óh ! mert egy az Isten —
Valamennyi szívében.

És imádkoznak mind buzgó áhítattal
Kérve az ég Urát :
Adjon nekik erőt megvívni a világ
Legnagyobb csatáját —
A legdicsőbb tusát !

Ima után a pap szentbeszédet intéz
A hős katonákhoz,
Proféták könyvéből, szentek írásából
Idéz és példát hoz —
Hasonlót a mához.

„Maga az Úr Jézus, az élő szeretet
Szelíd, jámbor keze
Ostort fogott, hogy a galád kufárokat
Megbüntesse vele —
Es meg is büntette.

Ezt cselekedjétek ti is hős fiaim,
Fegyverrel a kézben ;
Én, az Úr szolgája, mondom, hogy öljétek
S fürödjétek vérben ---
A Jézus nevéhez !”...

Fölharsan a kürtszó, a tiszt kivont karddal
Rohamra vezényel...
Golyók záporában rohannak a fiuk
Együtt a lelkésszel —
Ölni s halni, ha kell !

A hőslelkedő anya.

Az ifju gróf a harctérről
Sebesülten tér haza,
A kastély nagy kapujában
Vár reá a jó anya
S kebelére szorítja.

„Bal karomon sebet kaptam,
A gyeplőt nem foghatom ;
Üdülésre küldtek haza
S ha begyógyul a karom,
A harcot majd folytatom.”

„Nem addig a ! Szól az anya.
Egy karral is harcolhatsz !
Amíg annyi derék magyar
Küzd, vérzik és áll a harc —
Fiam, itthon nem maradsz !”

Sabác.

Harcra készen áll a sereg.
Csupa szilaj, magyar gyerek.

Gyöngy ifjuság, acélerő,
Ellenséget vigan verő.

Mind lángol a harc hevétől,
Egyse fél az ellenféltől.

Mint a szélvész nekivágnak
Száz veszélynek, száz halálnak.

A parancsot be se várják,
A vadrácot szurják, vágják.

De a vadrác tizszerannyi
S gyilkol alig pár arasznyi !

Nem sok idő telett bele,
Elpusztult a sereg fele.

Elpusztult, de hősiesen,
Katona nem halhat szebben.

Elpusztult, de mégis győzött —
Magyar az úr Sabác fölött !

Búcsuzás.

A gőzmozdonyt befütötték,
Földiszítve áll a vonat,
Most viszik a katonákat...
Hejh ! be sok szem könnyre fakad.

Szól az anya bús fiához :
„Visszavárlak a tavasszal”...
A hitvese reá borul :
„Engem is vígy el magaddal !”

Temetnek . . .

Gyászt öltött az egész világ,
Nagy a bánat, szomorúság,
Vége az örömnnek,
Vége a jó kedvnek...
Fönn északon s lenn délen is
Mindennap temetnek.

Mindennap több a gyászruha,
Fekete az utca sora...
Itt egy özvegy asszony,
Ott egy bús menyasszony,
Mérhetetlen szenvedés ül
Majdnem minden arcon.

Akármerre tekint a szem,
Vigasztalan, örömtelen...
A harci dicsőség
Lángja lobogva ég;
De a vesztes szivek mélyén
Borong a sötétség.

Köny és vér hullása között
Egyre ássák a nagy gödröt
S kit abba temetnek,
Soh'se látjuk többet...
A gyászoló halottjának
Koszorút se köthet.

Messze, távol, fagyos földben
Pihennek a hősök többen,
Együtt százan, ezren
Egy-egy nagy gödörben,
Úr és szolga egymás mellett
Örök békeességben.

És a harcok folynak tovább,
Mindennapon újabb csaták,
Újabb százak, ezrek,
A kik ott elesnek
S az elnémult harcmeszkőn
Egyre csak temetnek.

A fogolytáborban.

Amint az öldöklő
Viadalnak vége,
Megszűnik a harag,
Helyreáll a béke.
A fogolytáborban,
Mint a kezes bárány,
Oly szeliddé válik
A sok hős oroszlán.

Nem szomjazik embervérre,
Ereiben láz nem ég;
Olyan mint a kihűlt vulkán,
Többé már nem ellenség.

Szelid, jámbor ember,
Örül a békének
És csak haza gondol,
Csak az fáj szívének :
Szerettei között
Hogy otthon nem lehet,
Másképp nagyon könnyen
Megszokná a helyet.

A győző a legyőzöttet
Megápolja, gondozza,
A muszkának, a vadrácnak
Otthon se volt jobb dolga.

A kenyérmezei
Nagy fogolytáborban
Magyar őrizethen
Sok ezer fogoly van ;
Néhány népfölkelő
Őrzi a foglyokat,
A kiket a munka
S a dal szórakoztat.

Egy se gondol a szökésre,
Mind jól érezi magát,
Sőt olyan is akad, a ki
Kéri, hogy ki ne adják.

Hálával említik
A magyarok nevét ;
Csudálják, bámulják
Nagy jóságát, kegyét.
Nem bánnak így máshol
Szabad polgárokkal,
Mint a magyar földön
Idegen rabokkal.

Áldják is a magyar földet,
A jó magyar kenyeret
És a magyar szivben soha
Ki nem hűlő meleget.

Minden vasárnapon,
Minden ünnepnapon,
Hálatelt ima kél
Az orosz ajkakon ;
Buzgó fohászkodás
Az egek Urához,
A mely nélkül a nap
Soha le nem áldoz.

Ima után százan, ezren
Alkotnak nagy énekkart
S áhitattal zengi ajkuk :
„Isten áldd meg a magyart !”

Halottak emléke.

Mindenszentek bús estéjén
Nem bűg ágyu a harc terén,
Elnémulnak a fegyverek,
Ünnepet ül a kegyelet.

Frissen hantolt sírhalmokra
Virágot hint szegény baka,
Erdőn szedett vadvirágot
S rebeg hozzá imádságot.

Borostyán illeti a hőst,
Ezerjófű a szenvedőt
És mert nincs, a gyertya helyett
Rak rá sárga kikiricsét.

Megcsókolja a virágot,
Mely az előbb könnytől ázott...
Őszi virág, bús kikirics
Gyertya helyett te világíts !

A tisztiszolga.

Golyó érte az őrnagyot,
Lebukott lováról,
Hű szolgálja kivonszolta
Golyók záporából
S míg a szolga
Húzta-vonta
A kötöző helyre,
Szegény legényt, a hű szolgát
Egy eltévedt srappell-szilánk
Mellén megsebezte.

„Mi az fiam ? Te is vérzel ?”
Kérdi a gazdája.
„Csak egy kicsit, őrnagy uram,
Csak a szívem tája”...

És a legény
Egy vér szegény
S a gazdája mellett
Mint hű szolga, jó katona,
Méltó a cserkoszorúra —
Hősi halált szenved.

A váljevói virágok.

Győztes seregünket fogadják a rácok,
Hullanak eléje pompázó virágok,
Szines őszi rózsák gyenge női kézből,
A hőst megillető hódolat jeléül.

Ismered a magyar olvadékony szívét,
A virág, szép asszony elveszi az eszét...
Aki barátsággal közelít feléje,
Ha ellen is, nyújtja karját ölelésre.

Váljevóban is így esett meg az eset,
A virág, szép asszony nagy tévedést keltett;
Alig vonultak be a virágos úton,
Eldördült a fegyver minden utcasoron.

A semmi rosszat sem sejtő katonákra
Gyilkos tüzet szórt a rác orvtámadása ;
A bokréták közül kiröppent a bomba,
Sok magyar vér hullott az idegen porba.

Sok magyar vér hullott ; de nagy lett az ára,
Sok vadrác került a váljevói fákra...
Hogy a lelkekben a borzalmat fölkeltsé :
A szerb virágoknak ez lőn a gyümölcse !

A szent háboru.

Messze kelet egén mi az, ami fénylik ?
A ragyogó félhold !...
Ilyen ezüst fénye, csudás tündöklése
Talán soha sem volt.

Az ulemák ajkán varázslatos szózat,
A szivekben ihlet ;
Ázsia, Afrika mohamedán népe
Szentháborút hirdet.

A muzulmánokat fölrázta álmából
Dicső prófétájuk...
Kaukázusnak alján és lenn Egyiptomban
Dörögnek az ágyúk.

Megmozdult az Izlám ; orosz, angol retteg,
Rossz idő jár rájuk ;
Amit kovácsoltak milliók nyakára —
Lehullnak a láncok.

Fegyver lesz a láncból a zsarnokság ellen,
Rettenetes fegyver...
Mellyel a rabszolga, amint fölszabadul,
Oroszt, angolt lever.

Minden mohamedán fegyvert ragad, hogy a
Rabigát lerázza,
A régi dicsőség egyedüli vágya,
Káprázatos álma.

Bámulatos erő keleten és délen
A félhold varázsa,
Minden török harcol, hogy a zsarnokokat
Porig lealázza.

És a nagy Izlámnak szent hite, bizalma
Egyedül az Isten,
Amit Allah akar, amit Allah rendel —
Az teljesül itt lenn.

Pro pátria !

E szent jelszó lángra gyújtó
Tűzétől áthatva
Rákócy hű vitézei
Vigan szálltak harcba.

A dúsgazdag föláldozta,
Nagy vagyonát, kincsét ;
A szegény is odaadta
Utolsó fillérét.

Most is ettől lángol a szív,
Ez a jelszó nálunk ;
A kibontott zászló alá
Most is ezzel állunk.

Ifju bajnok, vén katona
Ezzel megy a harcba,
Hogyha hallja a szent jelszót,
Kigyúlad az arca.

És a kik el nem mehettek,
A honmaradottak,
Lázás hévvel buzgólkodva
Áldozatot hoznak.

Halomra gyűl a drága kincs,
Arany, ezüst vasért,
Millió és millió kéz
Aratja a babért!

Szent a jelszó, melyet ki-ki
Átérez és átért...
Pro pátria!... Életet, vért —
Mindent a hazáért!

A cár.

Borzalmas szélvihar zúg a Néva partján,
Kavarja a havat a dühöngő orkán.
Az óra az éjfélre rég elűtötte már
S benn a palotában most is ébren a cár...
Álmatlanság gyötri, háborog a lelke,
Akárcsak a vihar künn a végtelenbe'.

„Milliók fegyverben a zord fagyos télben...
Mennyi kínszenvedés egyedül csak értem!
Értem, a hatalmas, mindenható cárért,
Dicsőségben fénylő ékes koronámért!...
A hómezők fölött vérvirágok nyílnak,
Bús özvegyek, árvák vérkönnyeket sirnak.”

Föltáruul az ajtó, óvatosan, halkán
 Belép a testőrtiszt, a cár szíve dobban...
 „Mi hír a harctérről?” Kérdi izgatottan.
 „Nagy veszteség, Felség!” „Ezt előre tudtam.”
 „A német ágyútűz borzalmasan hatott...
 Nyolcvanezer fogoly, ugyanannyi halott!”

Percek alig múlnak újra nyíln az ajtó,
 Kozák parancsőrtiszt az újabb hirmondó.
 „A Kárpátok alatt nagy veszedelem ért,
 Bosszút állt a magyar, bosszút Világosért!
 Két tűz közé fogta a betörő hadat,
 Seregünknek fele a harctéren maradt.”

Egymásután jönnek a lesújtó hírek,
 A cár föl s alá jár, ingerülten liheg;
 Tele a terem már halálmadarakkal,
 A hatalmas úr csak vereségekről hall.
 Mintha fojtogatnák, torka összeszorul,
 Agyába fut a vér a nagy izgalomtól.

„Mi van Kaukázussal?” „Győz, uram, a török!”
 „Hát Bukovinában?...” „Ott a vörös ördög!”
 „S mi van a szerbekkel, hű testvéreinkkel?”
 „Nemsokára ők is velünk véreznek el”...
 A csüggedés árnya minden horus arcon —
 „Nincsen, Felség, áldás a mi harcainkon.”

„Gyáva kutyák vagytok !” Tör ki a cár dühvel.
„Gyalázat az, a mit az orosz had művel ! . . .
Ti csak futni tudtok, hitvány, piszkos rongyok !
De él bosszúm s ha nem győztök, lógni fogtok !
Ujabb milliókat vessetek a harcba —
Birodalmam minden népe szálljon hadba !”

„El előlem mind, mind ! Egy orosz se halljak,
A míg jobb hírekre nem nyílnak az ajkak.
Mérhetetlen nagy föld a cár birodalma,
Elég harcraképes rabszolga él rajta . . .
Pusztuljon a német, vesszen el a magyar !
Le Izlám népével ! A cár győzni akar !”

Az udvari orvos int a környezetnek,
Megértik és legott mind el is szélednek.
A nagy lelkitusa után kimerülve
Smyrna terítőjü pamlagára dül le,
Félig lehunyt szemmel, mintha szunnyadna már,
Ébren alva virraszt, nem alhatik a cár.

Belgrád.

Hol a Száva a Dunába ömlik,
Emelkedik Belgrád,
A mely mindig visszakiváncozva
Hozzánk tekintett át...
Visszavágyott régi, jó urához,
Unta már a rácot,
Legkivált hogy gyilkos kezek alatt
Királyvértől ázott.

Itt szitották a gyűlölet tüzét
Ellenünk a rácok,
Itt tervezték a gaz merényletet —
Szálljon rájuk átok!
Megölték a trónörökösünket
Drága hitvesével,
Három árva s több hű ország népe
Siratja könnyével.

Bosszút állni, a mint hadba ment a
Harcias, hős magyar,
Szerb hullákat usztatott a Száva
S piros lett az avar...
Ősi, hősi hévvel vívott nehéz,
Véres csaták után,
Győzelmesen nyomulunk előre
Túl a Kolubarán.

Fut előlünk a gyilkosok hada,
A bocskoros sereg,
Érzi, hogy a szörnyű bűnhődésnek
Órája közeleg...
Tűzes vér foly a mi ereinkben,
Acélos itt a kar;
Fogadását híven be is váltja --
Bosszút áll a magyar!

Visszakerült a mácsói bánóság,
Kalimegdán romba',
Mindenfelé győz a magyar fegyver,
A rác letiporva!...
Magyar honvéd tüzte ki a zászlót
A belgrádi várra;
Ujra miénk a hős Hunyadyak
Nándorfehérvára!

Orosz fogságban.

Távol a hazától, messze idegenben,
Ellenséges földön, a hol oly kietlen,
Hideg, rideg minden,
Egyre haza gondol szegény magyar fogoly
S fájó, nehéz szívvel föl-fölsóhajt olykor :
Mért hogy szárnya nincsen ? !

Hogyha szárnya volna, mint a madár szállna
Vissza bús honába, édes hazájába,
Hol remegő párja
Úgy éjjel, mint nappal epedő ajakkal,
Könyharmatos szemmel, ölelő karokkal
Szívszorongva várja.

Várja, de hiába, nem szállhat, nincs szárnya
S a múltó napoknak mind nagyobb az árnya,
Súlyosabb az átka ;
Levelet nem írhat, életjelt sem adhat,
Keservesen sínli a zsarnok hatalmat
Az orosz fogságba' ?

Minden óra egy nap, minden nap egy hónap
A nehéz rabságban szenvedő fogolynak,
Szegény bús magyarnak,
Kit az aggodalmak, a töprengés, kétség,
Nagy bizonytalanság, ijesztő sötétség
Gyötörnek, mardosnak.

Semmi hír hazúról, a haza sorsáról,
Az ország határa oly messze, oly távol
A fagyos Moszkvától...
Áll-e még az ország ? Ép-e a kis fészek ?
Nem dúlták-e már föl ádáz ellenségek ?
Vagy már minden lángol...

Fekete karácsony.

Leszáll a szent este kastélyra, kunyhóra,
Elérkezik úrja a váravárt óra,
A mikor minden szív megbékél a földön
S ott csillog a szemben a fénylő örömköny.

Most a bánat könnye ül ki a szemekre,
A legtöbb családnak nincs öröme, kedve,
Minden hajlék mintha kihalt, üres volna...
Az apa, a fiú ott a csatasorba'.

A ki küzd és harcol, az még visszatérhet,
De mennyi, a kit már e remény sem éltet ;
Sok százezren estek el a csatatéren
Dicső halállal a haza védelmében...

A szerető hitves hű párjára gondol
S hazaszáll a sóhaj a lövészárkokból ;
Könnyes szemü gyermek kérdi édes anyját :
„Mikor látjuk újra a drága, jó apát ?”...

Aki foglyul esett, haza az se jöhet
Övéi körébe ülni szent ünnepet,
Csak az álmok szárnyán szállhat a fészkébe
Szerettei közé édes ölelésre.

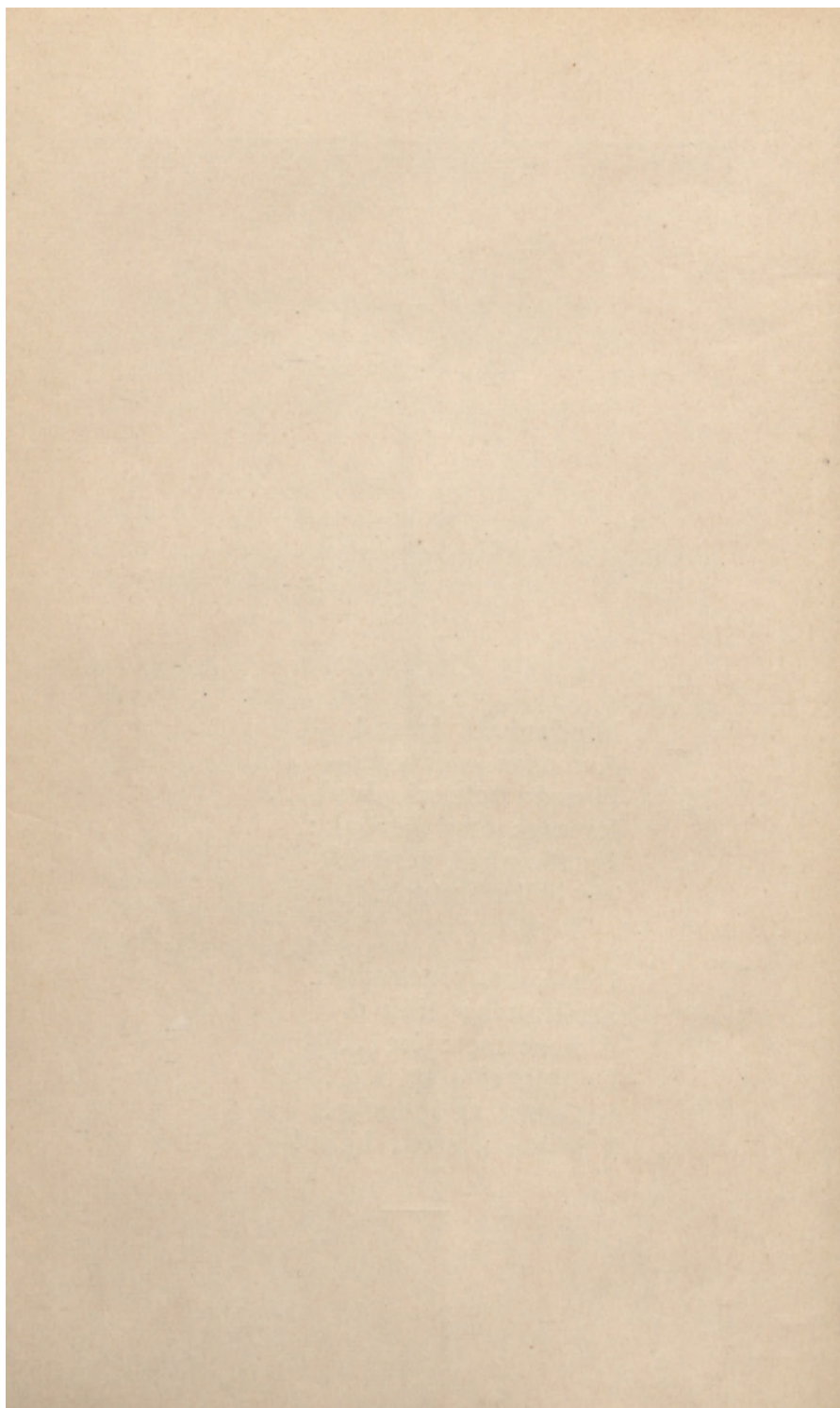
A mosolygó arcú betlehemi kisdéd
Helyett a szenvedő Jézus jelen most meg,
A szenvedő Jézus a zöld fenyőággal —
Glóriás fején a tövis koronával.

Imádságos ajkkal, összekulcsolt kézzel
Minden igaz hívő az ég felé néz fel ;
Halvány fény világol a fenyőfaágou...
Sötét gyász borult rád fekete karácsony !

Fohász.

Mindenható Isten !
A magas egekben —
Hozzád fohászkodunk...
És csak arra kérünk :
Forró, piros vérünk'
Ne hiába ontsuk.

Dicső, nagy neveddel
Szálltak hadaink el
A harc mezejére...
Bukjék el a gazság !
Győzzön az igazság !
S jöjjön a szent béke !

Tartalom.

	Oldal
Mi morajlik ?	7
A kiszolgált katonákhoz	10
A zászlós búcsúja	13
A vörös ördögök	15
Zenta	18
Fényes győzelem	22
A Vörös Kereszt	24
Hindenburg	27
A sebesültek	30
A mázúri tavak	32
Az őrszem	35
A reimsi dóm	37
Przemysl	40
Aranyat — vasért	42
Az előőrsön	44
A táboripap	46
A hősl elkü anyja	48
Sabác	50
Búcsú	52
Temetnek	53
A fogolytáborban	55
Halottak emléke	58
A tisztiszolga	60
A valjevói virágok	62
A szent háboru	64
Pro pátria	66
A cár	68
Belgrád	71
Orosz fogságban	73
Fekete karácsony	75
Fohász	77

38884

